

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA NAHCIVAN'IN KÜLTÜREL GELİŞİM TARİHİNDEN*

GADİR AKBAROV

Nahçıvan Devlet Üniversitesi, Nahçıvan, Azerbaycan
ekberovqadir4@gmail.com, ORCID No: 0009-0005-8693-9338

Makale
Geliş Tarihi:
30/03/2024
Makale
Kabul Tarihi:
25/05/2024
Makale
Yayın Tarihi:
05/05/2024
Makale Türü:
Orijinal Araştırma
Makalesi

Özet

Azerbaycan'da Sovyet iktidarının kurulmasından sonra ülke genelinde yaratıcı insanların hayatında önemli değişiklikler meydana geldi. Bu daha çok Bolşevik ideolojinin desteklenmesinde kendini gösterdi. Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde sosyalizmin inşası kültür alanında da uygulanmıştır. Özellikle komünist ideolojinin propagandası ilgi odağında tutuldu. Edebi çevrenin çoğu temsilcisi yaratıcılıklarını Sovyet etkisi altında geliştirdi. Ancak Nahçıvanlı şair ve yazarlar da vatana ilişkin, milli ruhla ilgili şiirleriyle basında yer almışlardır. Tüm dünyayı saran İkinci Dünya Savaşı sırasında da kültürel figürler faaliyetlerini sürdürdü. Makalede bu konularla ilgili bazı bilgiler verilmektedir. 1941-1945 yıllarında Nahçıvan'da yaşayan ve savaş cephelerinde savaşan Nahçıvanlılar savaşın dehşetini, faşizmin çirkin yüzünü kalemleriyle ortaya koymuşlardı. Makalede yer alan gerçekler esas olarak arşiv materyallerine dayanarak sunulmaktadır. Çeşitli araştırmacıların yaptığı araştırmalar ve genellemeler, 1930'lu yıllardaki kültür devriminden sonra Nahçıvan'da eğitim, tiyatro ve edebiyat alanında gelişmeler yaşandığını göstermektedir. Karşılaştırma yaptığımızda Azerbaycan'ın ayrılmaz bir parçası olan Nahçıvan'da sadece sosyal alanda değil, edebiyat alanında da sosyalist ideolojinin yanı sıra Azerbaycancılık ideolojisinin de esas alındığını görüyoruz. Bu durum, "Goncheyi-ulfat", "Anjumani-shuera" ve "El'in Aynası" adlı edebiyat meclislerinin faaliyetlerinde kendini göstermiştir. Dolayısıyla Sovyet döneminde ulusal derneklere birleşmek çok zor ve imkansızdı. Çünkü bu birliklerde gündeme gelen konular Sovyetlerin emperyal politikasına karşı da yönelilebiliyordu.

Anahtar Kelimeler:Kültür, edebiyat, şiir, şair, edebiyat ortamı, İkinci Dünya Savaşı

DURING WORLD WAR II FROM THE HISTORY OF CULTURAL DEVELOPMENT OF NAKHCHIVAN

Abstract

After the establishment of Soviet power in Azerbaijan, important changes took place in the lives of creative people throughout the country. This manifested itself mostly in the promotion of the Bolshevik ideology. In the Nakhchivan Autonomous Republic, the construction of socialism was also applied in the field of culture. In particular, the propaganda of the communist ideology was kept in the center of attention. Most representatives of the literary environment developed their creativity under Soviet influence. However, poets and writers from Nakhchivan also spoke in the press with their poems related to the homeland and with a national spirit. Cultural figures continued their activities during World War II, which engulfed the whole world. The article provides some information on these issues. In 1941-1945, Nakhchivan residents who lived in Nakhchivan and fought on the war fronts, exposed the horrors of war, fascism and its ugly face with their pens. The facts contained in the article are presented mainly based on archival materials. Research and generalizations made by various researchers show that there were developments in the fields of education, theater and literature in Nakhchivan after the cultural revolution in the 1930s. When we make a comparison, we see that in Nakhchivan, which is an integral part of Azerbaijan, the ideology of Azerbaijanism as well as socialist ideology is taken as basis not only in the social field but also in the field of literature. This situation manifested itself in the activities of the literary assemblies called "Goncheyi-ulfat", "Anjumani-shuera" and "Mirror of the Hand". Therefore, during the Soviet period, it was very difficult and impossible to unite in national associations. Because the issues raised in these unions could also be directed against the imperial policy of the Soviets.

Keywords: Culture, literature, poetry, poet, literary environment, Second World War

Atıf / Citation

Akbarov, G. (2024). İkinci Dünya Savaşı Sırasında Nahçıvan'ın Kültürel Gelişim Tarihinden, *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 6 (1), 86-92.

Akbarov, G. (2024). During World War II From The History of Cultural Development of Nakhchivan, *Anatolian Turkish Journal of Education*, 6 (1), 86-92.

* - Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur.

Giriş

Azerbaycan'ın asırlar boyunca oluşan ve milli kültür örnekleri açısından zengin olan edebiyat ortamında Nahçıvan bölgesinin özel bir yeri vardır. Şiir de dahil olmak üzere bir nevi sanatın beşiği olan bölge, şiiriyle, sanatıyla ve söz ustalarıyla ün kazanmıştır. Kültürün gelişmesinde özel hizmetlerde bulunan bu kişiler, yaratıcılıklarını daha çok vatana ve millete adanmışlardır. Azerbaycan'ın Sovyetleşmesinden sonra Nahçıvan'da yaşayan ve yaratan yazar ve şairlerin de aralarında bulunduğu Azerbaycan aydınları ayrı toplumlarda bir araya geldi. 1928 yılında, Nahçıvan'ın özerk statüsünün ilanından 4 yıl sonra, Bakü'de faaliyet gösteren Azerbaycan Proleter Yazarlar Cemiyeti'nin "Genç Kalemler" Edebiyat Birliği'nin Nahçıvan şubesi kurulup işletilmiş, kalem sahipleri de bu birlik içinde birleşmiştir.

O dönemde Nahçıvan'da Avaz Sadık, Abbas Gulmammedov, Eyyub Abbasov, Meşdi Babayev ve diğer genç edebiyatseverler o şubenin etrafında toplanıp periyodik olarak onların yazılarını okuyup tartışıyor ve edebi sohbetler yapıyorlardı. Edebiyat tarihimizde "Gönçeyi-ülfat", "Encümani-şüera" ve "El-Ayna" edebiyat meclislerinin "Ganc Kalemler" teşkilatının şubesi kurulmadan önce Nahçıvan'daki faaliyetlerine dair bilgiler bulunmaktadır. Nahçıvan'ın özerklik statüsünü kazanmasından tam on yıl sonra, 1934 yılında Bakü'de kurulan Azerbaycan Yazarlar Birliği, Nahçıvan'ın kültürel ortamına etki etmekte ve bu süreç Nahçıvan'da da edebi bir canlanmaya neden olmaktadır.

Azerbaycan Yazarlar Birliği'nin Nahçıvan şubesi 20. yüzyılın 30'lu yıllarının ortalarından beri faaliyet göstermektedir. İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte bu yaratıcı güçlerin ve daha birçok yetenekli gencin seferber edilmesi Nahçıvan'ın edebiyat ortamının zayıflamasına yol açtı. Azerbaycan edebiyatının oluşumunda Nahçıvan edebiyat ortamından ilham alan İslam Safarli, Adil Babayev, Yusif Ahundov, Memmed Ekber, Taghi Ahundov, Ebil Yusif, Muzaffar Nasırlı, Avaz Sadık, Nagi Naghiyev, Abulfaz Bağirov, Ekber Ekberov, Hüseyin. Savaş sonrası 40'lı ve 50'li yıllarda İbrahimov, Memmedeli Tarverdiyev, Abulfaz Abdullayev, Hüseyin Razi gibi şair ve yazarların büyük katkıları olmuştur (Memmedov, 2014). Ali Valiyev ve Mirza İbrahimov'un 1933-35 yıllarında Nahçıvan'da gençliğin gelişmesinde hizmetleri büyük olmuştur. Onların yardımları ve faydalı tavsiyeleri sayesinde Nahçıvan'da büyük bir edebiyat ekolünün oluştuğunu ve kendi gelişme yolunu açtığını söyleyebiliriz. 1940 yılında Azerbaycan Yazarlar Birliği tarafından Bakü'de genç yazarların katıldığı cumhuriyet kursu konferansı düzenlendi. Bu konferansa Envar Eylisli, Yagub Memmedov, Abbasgulu Guliyev, Hüseyin Azim, Miryahya Seyidov, Tavakkul Zeynalov gibi Nahçıvan'ın yaratıcı gençleri de katılıyor (Seyyid Sure, 2021).

Nahçıvan edebiyat ortamının önde gelen temsilcilerinden biri de 1910 yılında Nahçıvan ilçesinin Yaycı köyünde Kerbelayı Kerim ailesinde doğan Nagi Nagiyev'dir. Nagi Nagiyev sanatsal yaratımına 1936 yılında ilk öykülerini yazarak başladı. Bu dönemde "Mutluluk" adlı ilk dramasını yazdı ve aynı zamanda Nahçıvan Devlet Müzikli Dram Tiyatrosu'nda yapımcı olarak çalıştı. Bu yıllarda yazdığı ilk drama olan "Saadat"ın sahnelenmesine onay verir. Ancak 1941'de savaşın başlaması buna izin vermez. 1930'lu yılların kanlı süreçleri Nagi Nagiyev'in hayatında da kanlı izler bırakmıştır. Babasının mülk sahibi olması ve kayınpederinin vatan haini ilan edilmesi buna sebep oldu. Ancak 1940'ta Komünist Parti saflarına dahil olması onu baskı dalgasından korudu (Farajov, 2013)

Nagi Nagiyev savaş yıllarında edebi yaratıcılıkla uğraştı ve "Polad" adlı bir piyes yazdı (1944). Oyun, Sovyet ordusunun kahramanlarının ve savaşçıların anavatanın özgürlüğü ve bağımsızlığı için gösterdiği eşsiz yeteneği ve Azerbaycan halkının cesur evladı Polad'ın cephedeki kahramanlığını yansıtmaktadır. Nagi Nagiyev'in vatanseverlik ruhuyla yazdığı bu oyun 1945 yılında Nahçıvan Devlet Dram Tiyatrosu'nda sahnelendi (Jafarov, 2015; Nahçıvan Tarihi, 2015).

O dönemde Nagi Nagiyev "Zarifa ile Kahraman", "Doktor" adlı öyküyü, 7 sahnelik "Hal Ehlileri" komedisini ve farklı konulardaki öyküleri yazmıştı (Jafarov F.A, 2015). İslam Safarli, İkinci Dünya Savaşı sırasında edebi faaliyetlerde bulunan Azerbaycanlıların önde gelenlerinden biriydi. 1938 yılında edebi çalışmalarına başladı. İslam Safarli'nin eserleri konusu, muhtevası ve işçiliği nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Şairin eserinde Nahçıvan'daki tarihi yerler şiir diliyle tanıtılmaktadır. İlk şiirlerini Adabiyat gazetesinde yayımladı. I. Safarli'nin yaratıcı çalışmaları savaşta yaşadığı muharebelerden etkilenmedi. I. Safarli 416. tümenin bir parçası olarak savaşa katıldı (science.gov.az/)

Söz konusu dönemde yaşamış ve yaratmış seçkin yazar, nesir yazarı, şair M.S. Ordubadi, eserinde

Azerbaycan tarihinin çok önemli olaylarını büyük bir ustalıkla kaleme almış ve okurlarını sanki onlarmış gibi gerçeklere güvenmeye çağırmıştır. "Kanlı Yıllar", "Dumanlı Tebriz", "Gizli Bakü", "Kılıç ve Kalem", "Genç Çekistler" ve benzeri romanlarında Azerbaycan tarihinin farklı dönemleri, ilginç olayların yaşandığı yerler, tarihi şahsiyetler ve politikaları geniş bir şekilde açıklanmaktadır. Memmed Said Ordubadi hicivleri ile dünyayı kendi eline alan İkinci Dünya Savaşı'nın faillerini, Alman, İtalyan ve Japon faşizmlerini teşhir ediyor. Adib, savaş yıllarında yazdığı "Genç Çekacılar" adlı eserinde, savaş alanlarında olduğu kadar ön saflarda da düşman istihbaratına karşı yürütülen karşı istihbarat mücadelesini okuyucunun dikkatine sunuyor. "Tarih ve Zafer" ve "Atom ve dolar boşa gidecek" gibi yazılarıyla halkın zafere olan inancını dile getiriyor. "Şah İsmail", "Tarih ve Zafer" başlıklı yazısında Azerbaycan'ın vatansever kahramanları Hatai'den bahsederek savaşta zafere güven aşıyor. Adib, bu tür eserleri okuyarak ve tanıtarak geçmiş kahramanlık tarihimizi hatırlamanın büyük önemini vurguluyor (Jafar, 2003).

Muhammed Said Ordubadi eserindeki hiciv şiirleri ve feuilletonların yazımı da bu yıllara rastlamaktadır. Adib, yazdığı şiir yazılarıyla faşist işgalcileri teşhir etti ve onların iddia ettiği gibi "yenilmez" olmadıklarını halka anlatmaya çalıştı. Faşizmin tüm vahşetlerini ve insanlık dışı özelliklerini kitlelere aşılacak için etkili eserler yarattı. "Sen bir canavarsın, bir canavarsın", "Hitler'in tımarhanesinde", "Hitler'in cenneti" ve diğer eserlerinde faşizm kınanmaktadır (Jafarov, 2015).

Ünlü yazar sadece yaratıcılığıyla değil kişisel buluşmalarıyla da halkın yanındaydı. Böyle bir toplantı 1942'de gerçekleşti. Yazar 21 Ağustos'ta memleketi Ordubad'a geldi. Yerel Sovyet partisi ve kamu kuruluşlarının temsilcileri, Azerbaycan SSC Ali Sovyeti milletvekili, ödüllü yazar M. S. Ordubadi'yi sıcak bir şekilde karşıladı. Aynı akşam Ordubadinin 70. ve edebiyat faaliyetinin 50. yıl dönümü münasebetiyle Ordubad ilçesi Kültür Evi'nde cumhuriyetçi aktivistlerin temsilcilerinin katılımıyla edebiyat ve sanat gecesi düzenlendi ve samimi bir toplantı gerçekleşti. Genç şairlerden H. Azimov, M.S. Ordubadi'ye yazdığı şiiri okudu. Yazar M.S. Ordubadi'nin doğumunun 70. yılı ve edebiyat faaliyetinin 50. yılı dolayısıyla Ordubad şehir hastanesi ve kültür parkına M.S. Ordubadi'nin adı verilmiştir (Jafarov ve Hüseyinov, 2021).

Muzaffer Nazirli, savaş yıllarında yazan ve yaratan şairlerden biriydi. 1930'lu yıllardaki sözde "Kültür Devrimi" sırasında genç bir şair olarak, dinsel hurafelere, eskimeye ve cehalete karşı şiirler yazarak milletimizin kültürel gelişimini engelleyen eskimişlik kalıntılarına karşı çıktı. Şairin şiirleri 1930'dan itibaren "Şark kapısı" gazetesinde yayınlanmaktadır. İkinci Dünya Savaşı başladığında Nahçıvan'ın diğer kültürel figürleri gibi Muzaffar Nasırlı da cepheye çıkmış ve Kuzey Kafkasya, Kuban, Ukrayna, Taman Yarımadası ve Kırım'da en yoğun savaşlara kahraman bir subay olarak katılmıştır. Savaşın zorlu yolu, cephedeki hizmetleri onu sevdiği sanattan ayırmadı. "Güvercin", "Sevgilim", "Cepheye Mektup", "Oku bülbülüm oku", "Hatırlıyorum", "Şafak", "Çöl hastanesinde", "O, Kafkaslardan geldi" gibi unutulmaz şiirler yazdı. 1930'lu yıllarda çoğunlukla Sovyet ideolojisi ve liderliği hakkında şiirler yazan Muzaffar Nasırlı'nın yurtseverlik ruhuyla yazmaya başlaması da ilginçtir. Savaşın korkunç acı günlerinde özgürce şiirin gerçek örneklerini yarattı, o, "Kafkas Oğulları, Ekber'e Dair Ballad, Babama Dair Ballad, Hatıra Defteri adlı şiirlerini yazarak savaşın dehşetlerini ve Azerbaycan oğullarının kahramanlıklarını anlatmıştır. (Janbakhshiyev, 2020).

Hüseyin Razi, sanatsal yaratıcılığa çok küçük yaşlardan itibaren başlayan şairlerden biriydi. 1941-1942 yıllarında Nahçıvan'da çıkan "Şarq kapısı" gazetesinde ilk şiirlerini yayımlamıştı. 1942-1945'te II. Baltık Cephesi'nde görev yapmıştı. Şairin şahsi fonunda saklanan belgelerden 1943-1945 yılları arasında dokuz şiir yazdığı anlaşılmaktadır. Savaş sırasında "Partizanın Yemini", "Şelale", "Lida", "Valentina", "Volga'nın Sonu", "Şaulıyay", "Hatırladım", "Son Savaş", "Leyla", "Altınlarım", "Seni seven kişi bahtiyardır", " Yine üzgünsün ", "İlk Bahar", "Lale", " Bilge aşk ", "İlk Bahar" şiirlerinde şair vatan sevgisini ve duygularıyla geçtiği savaş yollarını anlatmıştır. (Halilov, 2017). Diğer Nahçıvan şairleri gibi Hüseyin Razi de Sovyet yönetimi yıllarında Nahçıvan'ın edebiyat ortamını yazan ve yaratan yazarlardan biriydi.

Sonuç. İkinci Dünya Savaşı'nın Azerbaycan toplumunun hayatına aldığı ağır darbelere rağmen insanlar inşa ederek, yaratarak yaşadılar ve yarattılar, geleceğe güvenle baktılar. Bu durum kültür alanında da kendini göstermiştir. O dönemde yaşamış ve yaratmış önemli yazarlar, şairler, tiyatrocular ve diğer kültür alanlarının temsilcileri şartlara göre hareket etmişlerdir. Bu süreç Nahçıvan Özerk

Cumhuriyeti'nde de devam etmiştir. Nahçıvanlı yazarlar yaratıcılıklarını esas olarak savaşta kazanılacak zafer üzerine inşa ettiler. Bu dönemde yazılan şiir örneklerinin büyük bir eğitim değeri vardı. Yazılı hikâyeler, şiirler, anlatılar, cephelerde kahramanlık gösteren yiğit Nahçıvanlıların kahramanlıklarını yüceltiyor, geri planda yaşayan ve çalışan halkın moralinin yükselmesine zemin hazırlıyordu.

Bu yıllarda yaşayan ve yeni yaratıcılıklarını başlatan yazar ve şairlerin yaratıcılıklarını geliştirmeleri, Azerbaycan kültürünün savaşın sonuçlarına bakılmaksızın geliştiğini göstermektedir. Bütün bunlar, savaş yıllarında özerk cumhuriyette kültürün gelişmesine önem verildiğini, eğitim, bilim, edebiyat, basın ve sanatın gelişme düzeyinin yüksek olduğunu gösteriyor.

Sonuç

Görüldüğü gibi 20. yüzyılın ortalarında kültürün gelişmesinin önde gelen yönlerinden biri edebiyat ve şiir düzeyinin yükselmesiydi. Bu nedenle o dönemde edebiyat ortamının ve vatanseverlik eğitiminin her alanı ilgi odağı olmuştur.

EDEBİYAT

- Azerbaijan National Academy of Sciences. (2023). Retrieved from <https://science.gov.az/az/news/open/23923>.
- Farajov, F. (2013, Kasım 1). *Yazar, çevirmen*. Edebiyat gazetesi.
- Halilov, F. (2017). *Nahçıvan'ın bilimsel, edebi ve kültürel ortamı: çalışmalar*. Nahçıvan: Ajami NPB.
<https://science.gov.az/az/news/open/23923>
- Jafar, M. (2003). *Seçilmiş eserler* (Cilt III). Bakü: Çınar-Çap.
- Jafarov, F. A. (2015). *İkinci Dünya Savaşı sırasında Nahçıvan*. Bakü: Bilim ve Eğitim.
- Jafarov, F. A., & Hüseyinov, X. A. (2015). *Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde (1920-1945 yılları) kültürel yapının gelişim tarihinden*. Nahçıvan: Ajami NPB.
- Janbakhshiyev, S. (2020). *Nahçıvan edebiyat ortamının Muzaffer Nasırlısı*. Retrieved from <https://nuhcixan.az/news/cemiyyet/33980-naxcivan-edebi-muhitinin>
- Memmedov, V. (2014, Mayıs 5). *Özerklik dönemi edebiyatı*. Doğu Kapısı gazetesi.
- Nahçıvan Tarihi. (2015). *Üç cilt halinde*, Cilt III. Nahçıvan: Acami NPB.
- Sure, S. (2021, Aralık 7). *Nahçıvan'da Yazarlar Birliği'nin kuruluşu ve gelişimi Doğu Kapısı gazetesinin sayfalarında yer alıyor*. Edebiyat gazetesi.

Extended Abstract

Introduction

Throughout the centuries, Nahchivan, a region of Azerbaijan, has held a special place in the country's literary landscape, which has been rich in examples of national culture. Serving as a cradle for various forms of art, including poetry, the region has gained renown for its literary figures, artists, and masters of words. These individuals, who played special roles in the development of culture, dedicated their creativity primarily to their homeland and nation. Following Azerbaijan's Sovietization, intellectuals living and creating in Nahchivan, along with writers and poets, came together in separate societies. In 1928, four years after the declaration of Nahchivan's autonomous status, the Nahchivan branch of the "Young Pens" Literary Union of the Azerbaijan Proletarian Writers' Society, based in Baku, was established and operated, with writers uniting within this union.

During that time, young literature enthusiasts, including Avaz Sadik, Abbas Gulmammedov, Eyyub Abbasov, Meşdi Babayev, and others, gathered around this branch, periodically reading and discussing their writings and engaging in literary conversations. Prior to the establishment of the Nahchivan branch of the "Young Pens" organization, there is evidence of activities related to literary gatherings such as "Gonjeyi-ulfa," "Encumani-shuera," and "El-Ayna" in Nahchivan. Ten years after Nahchivan gained its autonomous status, the Azerbaijan Writers' Union, established in Baku in 1934, began to influence Nahchivan's cultural environment, leading to a literary revival in the region.

The Nahchivan branch of the Azerbaijan Writers' Union has been active since the mid-1930s. With the outbreak of the Second World War, the mobilization of these creative forces and many other talented youths led to a weakening of Nahchivan's literary environment. Influenced by Nahchivan's literary environment in the formation of Azerbaijani literature, notable contributions were made by writers and poets such as Islam Safarli, Adil Babayev, Yusif Ahundov, Memmed Ekber, Taghi Ahundov, Ebil Yusif, Muzaffar Nasırlı, Avaz Sadık, Nagi Naghiyev, Abulfaz Bağrov, Ekber Ekberov, Hüseyin, among others, during the post-war years of the 1940s and 1950s.

Ali Valiyev and Mirza Ibrahimov made significant contributions to the development of youth in Nahchivan between 1933 and 1935. Thanks to their assistance and valuable advice, a great literary school emerged in Nahchivan, paving the way for its own development. In 1940, the Azerbaijan Writers' Union organized a conference in Baku for young writers to participate in a republic-level course. Among the attendees were creative young individuals from Nahchivan, including Envar Eyllisli, Yagub Memmedov, Abbasgulu Guliyev, Hüseyin Azim, Miryahya Seyidov, Tavakkul Zeynalov.

Nagi Nagiyev, born in 1910 in the Yayci village of the Nahchivan district, is one of the leading representatives of Nahchivan's literary environment. Nagiyev began his artistic creation by writing his first stories in 1936. During this period, he wrote his first drama, "Happiness," and also worked as a production designer at the Nahchivan State Musical Drama Theater. He approved the staging of his first drama, "Saadat," during this time, but the outbreak of the war in 1941 prevented it. The bloody events of the 1930s left bloody marks on Nagiyev's life, as his father's property ownership and his father-in-law's designation as a traitor to the homeland caused turmoil. However, joining the Communist Party in 1940 protected him from the wave of oppression.

During the war years, Nagiyev engaged in literary creativity and wrote a play titled "Polad" in 1944. The play reflects the unique talents of the heroes and fighters of the Soviet army for the freedom and independence of the homeland, as well as the bravery of Polad, a courageous son of Azerbaijan, on the battlefield. Nagiyev's patriotic spirit manifested in this play was staged at the Nahchivan State Drama Theater in 1945.

During that time, Nagiyev also wrote stories such as "Zarifa ile Kahraman," "Doktor," a seven-act comedy called "Hal Ehlileri," and stories on various topics. Islam Safarli was one of the prominent Azerbaijanis involved in literary activities during the Second World War. He began his literary work in 1938, and his works hold a special importance due to their subject matter, content, and craftsmanship. Safarli's work introduces historical places in Nahchivan through poetry. He published his first poems in the Adabiyat newspaper. Safarli's creative work was not affected by the battles he experienced during the war, as he participated in the war as part of the 416th division.

Prominent writer M.S. Ordubadi skillfully depicted significant events in Azerbaijani history in his works, urging readers to trust in facts as if they were their own. His novels such as "Bloody Years," "Smoky Tabriz," "Secret Baku," "Sword and Pen," "Young Zealots," and others extensively cover different periods of Azerbaijani history, interesting places where events took place, historical figures, and policies. With his satire, Ordubadi took control of the world during the Second World War, exposing the perpetrators of Hitler's fascism in works such as "History and Victory" and "Atom and Dollar Will Go in Vain."

Aside from his creativity, the renowned writer was also present among the people through personal meetings. One such meeting occurred in 1942 when he visited his hometown of Ordubad. Representatives from local Soviet party and public organizations warmly welcomed M.S. Ordubadi, an award-winning writer and member of the Azerbaijan SSR Supreme Soviet, on August 21st. On the same evening, a literary and artistic evening was held at the Culture House of the Ordubad district to celebrate Ordubadi's 70th birthday and 50th anniversary of his literary activity, attended by representatives of republican activists. A heartfelt gathering took place, during which young poet H. Azimov read his poem dedicated to M.S. Ordubadi. As a tribute to M.S. Ordubadi's 70th birthday and 50th anniversary of his literary activity, the Ordubad city hospital and culture park were named after him.

Muzaffar Nazirli was one of the poets who wrote and created during the war years. As a young poet during the so-called "Cultural Revolution" of the 1930s, he opposed religious superstitions, outdated customs, and ignorance by writing poems. His poems have been published in the "Shark kاپisi" newspaper since the 1930s. Like other cultural figures from Nahchivan, Muzaffar Nasirli also served on the front lines during the Second World War, participating as a brave officer in the most intense battles in North Caucasus, Kuban, Ukraine, Taman Peninsula, and Crimea. Despite the difficult path of the war years, he managed to preserve the pearls of his creativity.

Hüseyin Razi, another poet from Nahchivan, who was also known for his poetry during the war years, was born in the Arazin village of the Ordubad district. Razi was attracted to poetry from a young age and had a talent for it. His patriotic feelings and love for the homeland are reflected in his poetry. The poet, who witnessed the aggression of the fascist invaders, expressed his indignation and sorrow in his poems during the war years.

Conclusion

Writers and poets living and creating in Nahchivan during this period made significant contributions to the development of Azerbaijani culture. Despite the effects of the war, the works produced during this time became an important part of cultural development. Nahchivan's literary environment served as a significant platform for patriotism and cultural development. Through their works, writers and poets from Nahchivan reflected the spirit of patriotism and the heroic deeds of the Azerbaijani people.